

ФРЕСКО ТЕХНИКЕ

Fresco buono

Fresco buono (итал. fresco= свеже; buon fresco= права фреска) је врста сликања која се изводи се на свежем малтеру. Због брзине сушења малтер (5-6 сати) и бељења (креч прелази из калцијум хидроксида у калцијум карбонат) захтева се брзо и сликање од светлог у тамно. Слика може бити лазурног карактера или покривајућег ако боју вежемо кречним млеком или кречним уљним сапуном.

Квалитет фреско малтера одређује врста и квалитет креча као везива, врста и квалитет песка као агрегата (пунила, филера), начин припреме и наношења малтера, дебљина слоја и однос везива и агрегата.

Гашени креч

Гашени креч је везиво минералног карактера. Везиво је у фреско малтеру, зграфито техници, а користи се и као бела боја.

Добија се из креча, печењем на температури 900-10000C. Креч прелази у живи креч које је по саставу калцијум оксид. У контакту с водом живи креч прелази у гашени креч.

Креч се гаси водом у односу 1:4, један део креча и четири дела воде. Приликом гашења може се кречу додати масти, лоја или отпадних уља да се смањи алкаличност осапуњењем и убрза везивање.

Кашени креч без грудвица и примеса мора одлежати у рупи најмање годину дана да добије снежнобели, „масни“ карактер под прстима. У кречу не сме бити магнезијумових једињења и гипса изнад 5%. Такође, не сме садржати нечистоће од земље, угљена, глине и органских ствари које би штетно деловале на сликани слој у облику тамних мрља различите степена упијања, што би доводило до пуцања боје, односно малтера при сушењу.

Креч као везиво може примити и неизбрисиво повезати највише 10% боје. Због непокривности, кречне боје су лазурне, делују свеже и сјајне су. Кречна вода је бистра течност која остаје кад кречно млеко одстоји и исталожи се на дну.

Користи се за везивање пигмената у fresco buono техници.

Фреско малтер је мешавина креча и песка. Песак чини малтер порозним за ваздух који је потребан за сушење и везивање малтера.

Песак (речни песак, силикатни агрегат, уситњени мермер) мора бити оштар, сув и чист.

Фреско малтер се наноси обично у три слоја, држећи се правила да се у доњи слој ставља крупнији песак, а у горње све ситнији. У доње слојеве ставља се више песка, а мање креча.

Први слој малтера дебљине једног центиметра се састоји од три дела крупнијег песка и једног дијела вкреча. На зид се набацује зидарском шпахтлом без глађења како би се омогућило што боље приањање другог слоја.

Други слој малтера (arriccio) се наноси после пола сата. Састављен је од два дела ситнијег песка и једног дела креча. Мало је храпав и на њему се, после сушења, ради sinopia – припремна студија.

Задњи, трећи слој (intonacio) дебљине свега пар милиметара, састоји се од једног дела песка (гранулације до 1 mm) и једног дела креча. Наноси се на добро навлажен arriccio. Добро се углача утискивањем и полирањем помоћу шпахтле.

Код fresco buono технике задња рука малтера се набацује системом дневница, колико се у једном дану може исликати у времену 5-6 сати док малтер не почне белети сушењем и губити упијање.

Зид је носилац фреско малтера. Мора бити здрав јер од њега зависи трајност фреско слике. Ако у зиду има влажних или нездравих цигала, топлјивих соли доћи ће до излучивања белог праха по површини слике у виду соли и буђи. Нездрави делови зида морају се уклонити и замијенити здравима.

Отприлике један сат након наношења последњег слоја малтера, преноси се цртеж према скици, пажљиво да се не оштети површина малтера. Може се преносити пројектором и одмах исцртавати или урезивати. Преноси се и преко перфорираног нацрта од папира помоћу пигмената у гази или на неки други начин.

Пигменти у fresco buono техници морају бити отпорни на алкалије. Мешају се дестилованом водом или кречном водом.

Боје везане кречном водом сушењем дају светли прозрачни филм, који је тонски светлији од свеже (мокре) боје. Као бела боја служи intonacio малтер, која сушењем побели.

Fresco secco

Fresco secco слика изводи се на осушеном малтеру пигментима везаним неким везивом. Најбоље везиво за сликање secco техником је казеин. Боракс казеин спрема се од 1 дела казеина и приближно 8 делова воде. Након припреме (отапања у раствору боракса) мора се разредити водом, најмање у односу 1:1 јер би иначе брзо прешао у тврдо желатинозно стање. Кречни казеин је најбоље везиво за fresco secco технику. Сваки дан се припрема нови казеин јер је покварљив.

Подлога се припрема од два слоја малтера. Први служи као арматура, а може садржати и цемент. Други слој се поравна и заглади као и код buon fresco. Сушење малтера траје 10-ак дана.

Слика се следећим везивима: Слика изведена на овако припремљеној подлози пигментима везаним разриједеним казеином најближа је правој фрески. Ако се осушена боја отире, треба додати још везива, а ако се љуска, додаје се воде. Боје се могу наносити покривније него у buon fresco техници.

ЈАЈЧАНО-УЉАНА ТЕМПЕРА НА ЗИДУ (СРЕДЊЕВЕКОВНА ТЕМПЕРА)

То је стара проверена техника зидног и штафелајног сликања коју су користили на Атосу од 8. до 18. века (грчко-византско-иконографска школа) за сликање икона и зидних животописа. Ова техника сликања може се комбиновати с казеинском темпером на зиду.

Поциње се казеинском темпером као јачом, а после сушења боје, сликање се наставља средњовјековном јајчаном темпером.

СИНТЕТИЧКЕ ТЕМПЕРЕ НА БАЗИ ДИСПЕРЗИВНИХ ПРЕМАЗА

Као најбоље везиво код синтетских дисперзија показала се акрилна смола. Савремене боје на бази акрилне смоле. Захтевају чврсте и здраве подлоге које нису масне. Суше се брзо (од 30 минута до 2 сата) испаравањем воде, зависно од дебљине наноса температуре и влажности ваздуха. Не тамне и не жуते. Стабилне су на микро и макро утицаје. Филм полуакрилне боје на зиду „дише“ и дозвољава нормални режим микро и макро влаге и температуре због интермолекуларних пора у филму. После сушења могу се благо прати водом и сунђером уз мали додатак благог текућег детерџента.

Постоје боје за спољне и унутрашње радове. Квалитетне полуакрилне дисперзије отпорне су на смрзавање и одмрзавање.

Боја се наноси четком, шпактлом, ваљком, прскањем компресором

Могу се наносити и у дебљим слојевевима, али је боље сликати у тањим намазима.

Подлога се обрађује с једним до два премаза беле основне боје или непигментираном готовом подлогом (емулзијом) коју према упутствима произвођаја треба разредити водом.

Линкови:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Fresco>

<http://sr.wikipedia.org/sr-el/%D0%97%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%82%D0%BE>

<http://sr.wikipedia.org/sr-el/%D0%9C%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D0%B8%D0%BA>

<http://mosaic.org/>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Mosaic>

<http://wwar.com/artists/>

<http://www.all-art.org/>